

VISCHNAUNCA VUORZ

UORDEN DALLAS ALPS

ED

UORDEN PER IL MENASCHI DALLAS ALPS

UORDEN DALLAS ALPS

I. En general

Utilisaziun

Art.1

Las alps e las pastiras communalas vegnan affittadas alla caschada da Vuorz.

Pasculaziun

Art. 2

Tutta pasculaziun dalla biestga gronda sin beins communalas vegn procurada entras pasturs, ils quals ein da pladir dalla cumissiun d'alp.

Il temps da pasturar vegn mintg'onn determinaus entras conclus dalla caschada.

Cargada e scargada dallas alps ei da concluder entras la caschada.

Ils cunfins dallas alps e pastiras ein fixai. Sche las circumstanzas pretendan, sa la caschada adattar tals. Pasturs, ils quals pastureschan senza consentiment dils organs cumpetents ordeifer lur territori, ni che laian far donns, san vegnir fatgs responsabels persuerter. Per donns caschunai entras la biestga dallas alps ei la caschada ed ils pasturs responsabels.

Animals jasters

Art. 3

Il prender si animals jasters ei caussa dalla cumissiun d'alp. Senza lubientscha dalla cumissiun d'alp astga negin privat prender si animals jasters e guder cun tals beins communalas. Al genetscher, starler e vadler eis ei lubiu da prender ad alp ina vacca ni quater cauras. Quels pasturs han era il dretg da prender ad alp cun els dus pors.

II. Las alps

Alps

Art. 4

- a) alp da vaccas: Alp Dado ed Alp Dadens sut;
- b) alp da genetschas: Ladril, Urschiu sut, Muladera, Alp Dadens sura ed Urschiu sura tochen tier la val;
- c) alp da stiarls: Ognas Pardiala, Radun, Alp da stiarls;
- d) alp da vadias: Gneida cun Garsens tochen Alp Dado ed Urschiu sura;
- e) alp da nuorsas: Surtscheins e cuolm da nuorsas.

Excepziun da cargar

Art. 5

Ton sco pusseivel eisi da cargar ils animals cun la categoria ch'ei saudan. Il termin che decida la vegliadetgna denter categorias ei igl 01. da fenadur.

Excepziuns:

- a) mugias menadas san vegnir cargadas cun las genetschas;
- b) vaccas schetgas e genetschas dublas ston vegnir cargadas cun las genetschas e pagan sco quellas.

Dumbrar en biestga

Art. 6

Il dumbrar en biestga che ha liug mintg'onn egl emprem quartal digl onn organischa la cumissiun d'alp.

Animals dumbrai en, che vegnan buca cargai pagan ina taxa da frs. 50.--.

Per animals malsauns ni che van sutsura vegn buca quintau ina taxa.

Biestga buca dumbrada en astga buca vegnir cargada senza lubientscha dalla cumissiun d'alp, la quala ha il dretg, sch'igl ei buca plaz pli, da refusar tals animals.

Puniziun

Art. 7

Surpassaments dil present uorden vegnan puni entras la suprastonza communal cun frs. 20.-- - frs. 200.--.

UORDEN PER IL MENASCHI DALLAS ALPS

I. En general

Roda

Art. 1

La roda dil pischentader cuoza tochen tut ils purs ein stai inaga vidlunder en in'alp ni l'otra. Purs che han gudio pli ch'in onn en quella roda ein obligai da far pischentader.

Pischentader

Art. 2

Per tuttas quater alps - alp da vaccas, genetschas, mugias e vadias - vegn mess entras trer la sort in pischentader. Purs che funcziuneschan ella cumissiun d'alp sil pli pauc tschun onns ein libers en quella roda da far pischentader.

Lavur cumina

Art. 3

Las lavurs ch'ei da far si d'alp vegnan menadas atras a schurnada cun pagar als purs che fan la lavur ina paga per ura che corrispunda mintgamai alla schurnada da vischnaunca.

En cass ch'ei havess buca dad esser pusseivel da survegnir umens avunda per menar atras tut la lavur, ein ils purs obligai da prestar duas uras lavur per envernonda, ni pagar la schurnada per quellas duas uras.

Ils cuosts totals per la lavur vegnan repartgi igl atun sin las quater alps tenor ils cuosts caschunai.

Plinavon duei vegnir dau la pusseivladad, en proporziun dils animals cargai, da far lavur cumina aschilunsch ch'ei vegn prestau lavur sufficienta.

II. Organisaziun dallas alps

Organs dallas alps

Art. 4

Ils organs per il menaschi dallas alps ein:

- a) la suprastonza communal;
- b) la cumissiun d'alp;
- c) la caschada;

- d) il pischentader;
- e) il schef da lavur cumina;
- f) ils revisurs da quen.

*Suprastonza
communal*

Art. 5

La suprastonza communal survigilescha la lavur dalla cumissiun d'alp. Ella elegia sin proposta dalla caschada la cumissiun d'alp ed il schef da lavur cumina, mintgamaì per dus onns e quei duront il meins october.

Cumissiun d'alp

Art. 6

La cumissiun d'alp secumpona da treis commembers:

- a) president;
- b) actuar;
- c) cassier.

En cass ch'il cassier havess buca dad esser in pur, eis ei d'eleger in auter commember ella cumissiun d'alp.

*Incumbensas e
cumpetenzas*

Art. 7

La cumissiun d'alp procura per tut il menaschi dallas alps.

Incumbensas specialas ein:

- a) encurir e pladir la fumeiglia;
- b) clamar en radunonzas tenor basegns;
- c) prender si animals jasters;
- d) trer ora pischentaders e menar controlla leusura;
- e) metter si il program da lavur;
- f) prender en funcziun e svidar las lingias d'aua sin tut las alps;
- g) surprender ils baghetgs communal dalla fumeiglia e surdar tals alla vischnaunca.

Cassier

Art. 8

Il cassier fa ils quens dil menaschi dallas alps, cassescha ils dabiens, paga ora la fumeiglia e dat giu quen alla caschada entochen sil pli tard ils 31 da mars. Cun la vischnaunca ha el da far giu quen entochen sil pli tard ils 31 da december.

Caschada

Art. 9

La caschada che secumpona ord ils possessurs da biestga, sesents en vischnaunca e che cargan lur animals sin nossas alps, ha las sequentas incumbensas:

- a) decider cu cargar;
- b) decider la scargada d'alp;
- c) fixar la scargada da neiv;
- d) approbar il quen da menaschi;
- e) eleger dus revisurs da quen;
- f) proponer treis commembers per la cumissiun d'alp ed il schef da lavur cumina.

Pischentader

Art. 10

Tenor ordinaziun dalla cumissiun d'alp ei il pischentader obligaus (sch'ei fa da basegns), da gidar a pertgitar all'entschatta dalla stad, en cass da neiv e gidar far la midada cun igl uorden.

*Schef da lavur
cumina*

Art. 11

Il schef da lavur cumina organischescha tut las lavurs d'alp e procura ch'il program da lavur previu vegni menaus atras. El meina controlla dallas uras da lavur e dat igl atun aschi spert che las lavurs ein terminadas, in rapport dalla gliesta da schurnadas al cassier.

*Revisurs da
quen*

Art. 12

Il^s revisurs da quen examineschan il^s quens da menaschi e dattan mintg'onn rapport davart la controlla e revisiun dils quens, cun la proposta arisguard l'approbaziun dil quen per mauns dalla radunonza dalla caschada.

III. Cuosts dil menaschi

*Cuosts dil
menaschi*

Art. 13

La caschada surpren il^s cuosts d'electricidad e telefon duront la stad sco era per igl uorden da cuschina ed ulteriuras caussas pli pintgas.

IV. Pagas e tscheins d'affittaziun

Taxas

Art. 14

Las pagas ed il^s tscheins d'affittaziun vegnan normai dapersei ed ein ina part integrala dil present uorden.

Pustretsch

Art. 15

- a) Alp da vaccas: 1/2 sin vacca, 1/2 sin latg;
- b) Alps da biestga schetga: per las alps da biestga schetga vegn fatg per mintg'onn in quen da menaschi separau.

Ulteriur

Art. 16

Termins: L'entira stad ei treis tiarzas. Il gi dalla cargada decida il^s termin^s.
Exempel: cargau il^s 07 da zercladur = 07 da zercladur – 07 da fenadur = 1/3 e.a.v.
Animals pri ord l'alp avon la scargada ein d'annunziar al pastur, il qual meina controlla leusura. Animals che crappan pagan medemamein suenter temps. Animals malgargeivels (q.v.g. che dattan disturbi) ein da prender ord l'alp.
Per la midada d'in alp a l'autra sto la lubienscha dalla cumissiun esser avon maun.

V. Determinaziuns finalas

*Contracts
d'affittaziun*

Art. 17

La suprastonza communal^a fixescha ulteriuras cundiziuns per il menaschi e l'affittaziun en contracts separai. Tals ein suttamess alla suprastonza communal^a.

Passa en vigur

Art. 18

Igl uorden dallas alps sco era igl uorden per il menaschi dalla alps passa en vigur cun l'approbaziun dalla radunonza communal^a dils 23 d'uost 2002 e remplazza tal digl 01. d'october 1974

Revisiun

Art. 19

La revisiun dil present uorden sa vegnir prida avon entras conclus dalla radonunza communal^a.

Il president:

Igl actuar:

Marcus Hasler

Michael Sutz

VISCHNAUNCA VUORZ

UORDEN DA PAGAS E TSCHEINS

*Schef da lavur
cumina*

Art. 1

Tenor regulativ da pagas per funcziunaris da vischnaunca.

*Tscheins
d'affittaziun*

Art. 2

La suprastanza communal fixescha ils tscheins d'affittaziun per tut las alps en contracts separai.

Ils tscheins ein suttamess agl index naziunal dils prezzis da consum.

Passa en vigur

Art. 3

Igl uorden da pagas e tscheins dallas alps passa en vigur cun l'approbaziun dalla radunonza communal dils 23 d'uost 2002 e remplazza tal dils 15 da matg 1974

Il president:

Igl actuar:

Marcus Hasler

Michael Sutz